

La Ruta del balafament, en viu: un xec de 20.000 milions d'euros a la porta d'una oficina de Bancaja ja tancada, Miquel Àngel Ferris, impulsor de

El bus de l'abús

Turisme alternatiu a València. Alternatiu de debò. És la 'Ruta del balafament' i recorre els punts negres de la ciutat: aquells en què s'han invertit moltíssims diners i aquells en què no gens. Pugem a l'autobús per a viure, en primera persona, aquest 'tour' guiat tan i tan particular. Cordeu-vos bé els cinturons.

La xifra que apareixia al xec dissabte passat ja no val, aquest dissabte. Els 10.000 milions d'euros que calien per a reflotar Bankia ara són 20.000, com especifica el taló que es lliura de manera simbòlica a la porta de l'oficina número 4 de Bancaja, al carrer de Navellos, al costat de les Corts valencianes. Som a la primera parada de la *Ruta del balafament* (coneguda pel nom en espanyol, *Ruta del despilfarro*) i els promotors remarquen així "la connivència entre els poders polític i econòmic".

"Han socialitzat les pèrdues dels bancs alhora que desmantellen la sanitat i l'educació públiques", s'indigna Miquel Àngel Ferris, impulsor d'aquest recorregut guiat tan especial, i de seguida cedeix el megàfon a un representant de la Plataforma d'Afectats per les Hipoteques (PAH) que recorda que "cada dia, tres famílies del País Valencià són desnonades i perden sa casa", amb l'agregant que les

persones desallotjades mantenen el deute que hi han contret, amb l'entitat creditícia. La PAH promou una iniciativa legislativa popular que vol reformar la llei hipotecària "perquè no siguin els bancs, que reben les ajudes, sinó les famílies que ho passen més malament".

L'autobús és a punt d'arrencar i Ferris explica que "cada setmana modifiquem la ruta, perquè de llocs susceptibles de visitar, cada setmana en tenim més". Ell en diu "turisme urbà alternatiu amb unes dosis de periodisme polític", i no li falta raó: la *Ruta del balafament* passa per escenaris de grans esdeveniments, per col·legis i hospitals afectats per les retallades i fins i tot per alguna església.

El conductor posa primera i s'adreça cap al col·legi 103. És a l'avinguda de les Arts i les Ciències, però abans, quan passa pel recinte lúdic dissenyat per l'arquitecte Santiago Calatrava, Ferris diu

que "va costar quatre vegades més del pressupostat inicial" i engega el DVD.

La televisió, durant un parell de minuts, evoca la visita que el papa Benet XVI va fer a València el juliol del 2006, "amb un cost entre 20 i 30 milions d'euros". Quan acaba, Ferris observa que "acabem de passar per l'antiga seu de Ciegsa, l'empresa pública encarregada de construir els centres escolars de la Generalitat, que ara es troba en fallida tècnica pels 2.500 milions d'euros de deute que arrossega i que sempre ha estat ben opaca". Ferris parla en català, però fa la traducció al francès avui que la segona cadena francesa, la semipública France 2, ha pujat al bus per a fer-hi un reportatge sobre la situació que travessa l'estat espanyol, dins el qual "Valence c'est un exemple paradigmatic". Diversos mitjans holandesos, finlandesos i britànics ja se n'han fet ressò, de les tres edicions anteriors de la ruta, fins al punt que Ferris percep "més consciència a fora que no ací".

La seua referència a Ciegsa era ben oportuna, sens dubte. Són les 10.25 hores i arriba la visita al col·legi 103, on estudien 308 alumnes que el curs vinent, a causa de la densificació, poden convertir-se en 383. A la porta, s'hi espera Ulisses Calabuig i Ortiz, de l'AMPA, amb una samarreta de color rosa que a la part de darrere demana, amb unes lletres tan negres com el futur del centre: "Barracones, no. Cole 103 ¡ya!".

—Ens van dir que els xiquets s'hi estarien vint mesos, i ja n'hi han estat 50. Més de quatre anys en què els fonaments de fusta dels barracots s'han fet malbé

la iniciativa, parla per a France 2; visita al col·legi 103, fet de barracots, on Ulisses Calabuig (de l'AMPA) n'explica la problemàtica, i al circuit urbà.

i en què han sorgit tot de goteres. La fossa del vàter s'omple sovint i atreu els mosquits, mentre al solar del costat hi defeqüen els gossos. Els nostres fills es troben en inferioritat de condicions: no tenen biblioteca ni aula d'informàtica ni una de polivalent, com qualsevol escola.

Al pati només hi ha un tobogan petit i una cistella de bàsquet de plàstic que jau trencada, abandonada. D'ombra, els alumnes tenen la mínima que projecta un racó del pati on han instal·lat una uralita, cosa que els obliga a acudir a classe "amb crema solar i repel·lent de mosquits, com si anaren a la piscina". La zona és d'elit i no hi falten xiquets francesos o britànics: per motius de feina, els seus pares han llogat un pis a la rodalia. Els professors "s'han mobilitzat amb por"; tanta, que Calabuig hi detecta una *lleï del silenci* que els evite conseqüències negatives.

L'Ítaca particular d'Ulisses és a un quilòmetre d'ací, a tocar de l'església dels Beats Màrtirs Valencians, aixecada per l'arquebisbat en record de les víctimes de "l'odi a la fe" que van morir a la guerra civil espanyola. Al costat hi ha l'emplaçament futur del col·legi 103, però de moment, tot i tenir el projecte aprovat, només hi ha brossa. "S'han gastat els diners, no els en queden, i la data d'execució no sabem quan arribarà", es plany, "però nosaltres no defallim, cada divendres presentem un escrit a la Conselleria d'Educació... Ja n'hi hem deixat 327!" El curs vinent, però, amenaça d'estrenar-se amb tres barracots més.

De camí als Poblatos Marítims, el bus fa una passejada pels exteriors de l'església en qüestió, que ocupa una de les antigues

naus de l'empresa Cross. Miquel Àngel Ferris para atenció en l'enorme creu que ara la corona i el compara amb els films de Luis García Berlanga: "És un pastís absolutament valencià!"

Un cop enllestida, hi cabran tres milers de persones, que trepitjaran uns terrenys que el consistori municipal ha permutat amb la cúria. Antonio Marín, portaveu del Cercle Obert de Benicalap i expert en arquitectura, informa que "ací s'han comès diversos delictes contra el patrimoni, s'han violat molts articles de la llei de patrimoni valencià i, a més, encara no sabem en canvi de què s'ha fet la permuta. Un funcionari, si més no, ha hagut de vulnerar la normativa perquè tot plegat fora validat". Marín critica la fiscalia, el defensor del poble espanyol, la Unió Europea i, sobretot, l'oposició a les Corts, "per no haver-hi badat boca".

Deute i més deute. La *Ruta del balafament* recorre el circuit urbà de fórmula 1 quan Àngel Ambroj, de la Plataforma Auditoria Ciutadana del Deute, agafa el micròfon de l'autobús.

—Volem investigar quina part del deute és legítima i quina no, i després denunciar qui considerem oportú. Han convertit en públic el deute dels bancs, i això no pot ser!

El gran premi d'automobilisme es fon, tot d'una, amb la Marina Reial de la ciutat, que fou la seu de dues edicions de la Copa de l'Amèrica. La calculadora no té prou dígitos per a copsar-ne la despesa.

"Són uns poca-vergonyes!", crida algú des d'un seient, i ara se'n podrà venjar. Hi ha una aturada tècnica en ple barri del

Cabanyal, a la part afectada per la prolongació de l'avinguda de Blasco Ibáñez que promou l'ajuntament. És l'hora de l'esmorzar i toca plat únic: xoricets a l'infern. L'últim motiu per menjar-ne, els excursionistes el reben a pocs metres del bar, quan se'ls fa saber que aquell hotel de cinc estrelles anomenat Las Arenas era, fins no fa gaire, un balneari de titularitat pública a què Josep Renau dedicà un cartell mític. La privatització i ampliació de les instal·lacions l'ha desvirtuat completament. Ni té l'encant del passat ni és obert a tothom qui hi vulga entrar.

L'aroma dels xoricets envaeix la cantonada dels carrers dels Pescadors i Pavia, i Maribel Domènech, artista i portaveu de Salvem el Cabanyal, comunica que "som a la part més emblemàtica del barri, a tocar del millor edifici que tenim, la Llotja dels Pescadors, però l'ajuntament, delerós d'arrasar-ho tot, l'ha omplert de marginalitat". Hi afegeix, a tall informatiu, que "hi ha dos processos jurídics oberts".

Bé ho sap Vicent Gallart, vice-president de l'Associació de Veïns del Cabanyal-Canyamelar, que n'amplia les referències. Assenyala amb un dit la Casa dels Bous, "on es guardaven els animals que immortalitzà Sorolla als seus quadres", la vella fàbrica del gel, que proveïa de material perquè el peix es mantinguera ben fresc, i els magatzems decorats amb modernisme popular que va fer Joan Baptista Gosálvez. La mar és davant els nostres ulls.

—Ens ho van comentar unes amigues, ens van dir que existia aquesta ruta i que valia la pena de fer-la.

L'esmorzar, al Cabanyal, on intervé Maribel Domènech, de la plataforma Salvem; després, visita a la depuradora d'Emarsa, a Pinedo, on s'efectua

Entre xoricet i xoricet, Carmen Maicas, Pilar Giner i Rosario Abellán comenten que volien conèixer de primera mà “l'altra València en què vivim, aquella que no ens mostren els nostres governants”. Una encara rematarà: “Vivim a València, patim València.”

Antonio Gato s'apropa a la gentada. Afectat per la prolongació que patrocinen l'Ajuntament i la Generalitat, assegura, d'eixamplament, no li'n cal, perquè viu “al carrer més ample de tot València”, i no menteix. “Fins a Mallorca, que no n'hi ha cap més”, sentència, perquè habita, amb la seua dona, una casa que van comprar els avis d'ella, a primera línia de platja. “Les cases dels amos, en dèiem, van fer-se a l'empara de la marina auxiliar, les primeres del Cabanyal amb bany complet... Eren tan i tan modernes que els veïns del barri veníem a veure-les, eren grandioses!” Conserva l'escriptura, que data del 1928, i no la canviaria “per cap altra de València, ni que fora a la Gran Via”. “Açò és com un poble, ens coneixem tots i és molt alegre, no té preu!”, explica, amb els ulls tan humits com la mar.

De tornada a l'autobús, Miquel Àngel Ferris espera que “els xoricets us hagen resultat profitosos, no com els altres, els aprofitats”. A continuació detalla les àrees d'expansió urbanística –la Patacona, Sociópolis o Ciudad Ros Casares–, que l'Ajuntament de València i la Generalitat han potenciat dins una ciutat que compta, si fa no fa, amb 60.000 habitatges buits. “Bautista Soler, empresari immobiliari posseïdor d'una

de les grans fortunes d'aquest país, ha d'estar-los molt agraït”, remata.

Tornem a trepitjar l'asfalt sobre el qual, d'ací a pocs dies, competiran Vetel, Alonso, Button i companyia, i Ferris convida Begoña López a prendre la paraula. Pertany a una altra plataforma, la de Circuit Urbà No, entestada a “fer veure el desgavell que implica sufragar la fórmula 1 amb diners públics alhora que es malmet la nostra sanitat i la nostra educació”. Assevera que “aquest esdeveniment només resulta rendible per al multimilionari Bernie Ecclestone [el magnat que el gestiona]”, una dada que fonamenta amb més dades: “Als valencians, el cànon cada edició ens costa divuit milions d'euros, i d'ingressos, tan sols se'n generen deu, de milions, una part dels quals també recau en les butxaques d'Ecclestone”.

López demana “la rescissió immediata del contracte”, encara que Alberto Fabra haja insinuat que l'acord a què va arribar Francisco Camps era “blindat”. Aquesta setmana, quan se celebra el gran premi anual de València, han previst mobilitzacions de tota mena: un *bicircuit*, una caravana indignada i una cassolada a la platja, a les 12.30 hores del dia 24, amb què pretenen “fer més soroll que no els cotxes” que en aquella hora correran a la vora. Per acabar, reparteix un fullet segons el qual la construcció i l'adaptació del circuit urbà –183 milions d'euros– va exigir una despesa equivalent a la de la construcció d'un hospital de mida mitjana”, i el cànon anual, que ha assumit el Consell després de l'adquisició

de l'empresa Valmor –amb participació de Bancaixa, l'ex-pilot Jorge Martínez Aspar i l'empresari Fernando Roig, i que en principi s'havia de fer càrrec de l'organització– per la Generalitat al cost d'un sol euro.

Pudor en estat pur. El xofer va cap a Emarsa, la depuradora de Pinedo on s'ha descobert un forat comptable de 30 a 40 milions d'euros. Pels afores de València, passant pel barri de la Punta, Ferris explica a la televisió francesa que els qui hi viuen són “com Astèrix i Obèlix, uns autèntics resistents, tot i l'ampliació de la ZAL [la zona d'activitats logístiques del port de València] i l'impacte que ha portat la construcció, a poca distància d'aquell paratge retirat, de la Ciutat de les Arts i les Ciències”. La penúltima barraca valenciana s'erigeix enmig de la terra erma que ha originat la ZAL, de les vies del tren i de carreteres diverses.

Ferris avança que “ens dirigim a un lloc on la política fa pudor, però pudor de debò”, i de seguida trenca el plàstic d'un paquet de màscares amb què els seus turistes alternatius es faran la foto de grup que conservaran de record.

En efecte, l'accés a Emarsa és tancat i es tracta de baixar, posar-se les màscares i fer-se la foto, només. O ni més ni menys, perquè aquesta depuradora ha estat, en realitat, un focus de nepotisme i de recursos balafats perversament: viatges a l'estranger, prostitutes romaneses –vestides de *traductores*– i regals de luxe, entre més.

una fotografia de grup amb màscares; i aturades a la Ciutat de les Arts i les Ciències, a la no-escola d'idiomes i a les no-obres del Nou Mestalla.

—No és gens bo viure en la ignorància, tothom hi hauria de venir.

Això proclama Fé, la dona més gran que forma part de l'expedició, en tornar al vehicle, i Ferris diu que s'ha proposat de captar no sols turistes, sinó també estudiants, després d'haver comprovat que alguns professors d'institut s'hi han mostrat interessats: “Volen que els alumnes vegem *in situ* les raons per les quals pateixen les retallades als seus centres.”

Poca ciència. De tornada cap al centre de la ciutat, cal una aturada a la Ciutat de les Arts i les Ciències, un pou de 1.300 milions d'euros en què dues viatjants es fotografiaran, de bracet de Fé, amb sengles barrets *calatravescos* al cap.

—Els han fets els nostres alumnes.

Són mestres i tenen motius per a aprovar els joves que han executat una obra tan reeixida com la que porten per ornament. A més, no ha tingut els sobrecostos de l'original, i d'utilitat, en té gairebé tanta. De fet, la instantània amb la senyora Fé tindrà lloc al davant de l'Àgora, la darrera peça —i més inservible— del conjunt arquitectònic emblema de València, al costat del qual, en canvi, el Centre d'Investigació Príncep Felip es mor de gana.

El 70% dels investigadors que hi treballaven han estat despatxats, i familiars de malalts afectats pels trastorns que ells estudiaven han optat per pagar-los, tant com poden, una recerca particularitzada. “Dissabte, a la següent *Ruta del*

despilfarro, visitarem l'altre centre com aquest que hi ha a València”, comenta Laura Aguilera, promotora, conjuntament amb Ferris, d'aquesta iniciativa turística pionera.

En direcció al Nou Mestalla, que és a l'altra punta, l'autobús camina paral·lel als terrenys que hauria d'ocupar la nova escola oficial d'idiomes, que no té encara ni la primera pedra a lloc.

“L'actual, l'única que hi ha a València, és del 1964”, informa Aguilera, “i cada any més de 10.000 aspirants a tenir-hi una plaça es queden sense”. La parcel·la, situada al bulevard sud i amb una reserva de sòl de 2.800 metres quadrats, amb prou feines sí té dos cartells: el que n'anuncia l'obra —que havia d'estar enllestida el 2009— i un altre on diu que serà finançada amb l'ajuda de Caixa Castilla-la Mancha. “A Saragossa en tenen tres, d'escoles d'idiomes públiques”, conclou Aguilera.

Uns metres més enllà, al nou hospital la Fe, el panorama és indubtablement més encoratjador. L'obra és enllestida i ocupada, la Generalitat es vanta d'aquest centre públic que disposa d'una habitació individual per cada malalt i que han batejat com “el més gran d'Europa”. Ferris, això sí, en trau suc.

“Falten laboratoris, i les mostres, com els cadàvers que necessiten una necròpsia o una autòpsia, se les enduen en furgoneta a la Fe vella”, al barri de Campanar. “No hi ha zones d'aïllament per als xiquets amb malalties contagioses”, continua, “i van fer un heliport en què no poden aterrar els helicòpters, per-

què és a la mateixa àrea d'aterratge de l'aeroport de Manises i poden causar un accident”. Ferris no qüestiona la mida de la Fe, “però sí la del cervell d'aquells que van construir-la”.

Quan l'autobús fita amb l'antiga presó Model, Antonio Marín no s'està d'agafar el micròfon novament i de constatar que “es tracta d'un altre exemple de destrucció del patrimoni públic”. En aquest cas, la presó —declarada temps enrere bé d'interès cultural (BIC)— s'ha convertit en un centre administratiu de la Generalitat, però amb vidrieres enormes que s'han elevat sobre unes torres abans inexistents. Fart de tant d'abús, Marín ha inventat un *equip de supervivència* que podran usar tots aquells que se senten agredits “per la impunitat de l'Ajuntament i de la Generalitat, que fan i desfan amb el silenci còmplice dels partits de l'oposició”.

La darrera aturada és al Nou Mestalla, aturat, valga la redundància, de fa quatre anys. Bankia i ajuntament han mirat de salvar el València CF, però ni els crèdits en condicions avantatjoses ni les permutes de terreny igualment beneficioses no han evitat l'abandó d'unes obres que, si no es reprenen prompte, poden patir desperfectes estructurals que a enderrocar-lo. Ferris diu que, en comptes de Mestalla, “n'haurien de dir *Mestafa*”, i posa punt final a la ruta. “La propera, el 23 de juny”, avisa, i n'hi ha que pensen repetir. Per només vuit euros, pots tocar-ne milers.

Víctor Maceda